

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.06.2020 SMDno-2019-1460

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain 109 §:n muuttamiseksi annettavasta laista

Lausuntonaan Pirkanmaan pelastuslaitos toteaa seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslain 109 § siten, että siinä huomioitaisiin viranomaisverkon ohella myös viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun käyttöön oikeuttava liittymä. Esitetty tarkennus on perusteltu ja tarpeellinen, mutta Pirkanmaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan veloitetta ei olisi perusteltua rajoittaa tilanteeseen, jossa rakennuksesta tai rakennelmasta on tavanomaista suurempi henkilöturvallisuusriski. Lain esitöiden mukaan tällaisia kohteita ovat mm. kauppakeskukset, sairaalat, satamien terminaalirakennukset, lentoasemat, yksityiset teollisuushallit, tietyt julkishallinnon tilat sekä metro.

Myös tavanomaisen henkilöriskikohteiden (muun muassa asuin- ja toimistokiinteistöt) osalta tulisi viestiliikenteen toimivuus varmistaa sillä perusteella, että 1) henkilöriskitasot eivät tosiasiallisesti ole kiinteistön käyttötaluokituksen perusteella varmuudella arvioitavissa, 2) kohteen omaisuusvahinkoriskit voivat olla niin suuret, että viestiliikenteen toimimattomuus ei voi olla hyväksyttävissä riskitasoon suhteutettaessa sekä 3) ennen kaikkea sen vuoksi, että pelastustoiminnan tulee olla turvattua kaikissa tilanteissa. Käytännössä toimintaa haittaavia kuuluvuusongelmia on usein jo tavanomaisissa kerrostaloissa, joissa heikosta kuuluvuudesta kärsii erityisesti ensihoito,

puhumattakaan suuremmista ja haastavammista kohteista. Pelastustoimen näkökulmasta on myös useita kohteita, joissa pelastustoiminta sinällään on erittäin haasteellista, mutta joissa ei käyttötapaan sisälly tavanomaista suurempaa henkilöturvallisuusriskiä. Tällaisia kohteita ovat mm. maanlaiset tilat, joiden määrä lisääntyy jatkuvasti. Lainsäädäntöä tulisikin nyt korjata siten, että viranomaisverkon ja tulevan viestintäpalvelun kuuluvuus voidaan turvata tarkoituksenmukaisessa laajuudessa kaikissa niissä kohteissa, joilla kuuluvuudella on olennaista merkitystä pelastustoimen, ensihoidon, poliisin ja muiden viranomaistehtäviä hoitavien tahojen kannalta.

Pelastushenkilöstön (ja muiden viranomaisten) toimintaan liittyviä henkilöturvallisuusriskejä ei kyetä asianmukaisesti hallitsemaan, mikäli viestintäyhteydet eivät toimi. Lisäksi pelastushenkilöstön hälyttämisen tulee olla varmistettua eri tilanteissa. Hälyttämiseen käytetään yleisesti eri radioverkkoja, useimmiten VIRVE:n lisäksi matkapuhelimia. Jos näiden kuuluvuutta ei voida riittävällä tavalla varmistaa, on vaarana, että vapaana olevaa pelastushenkilöstöä ei voida hälyttää tai tehtävällä olevaa yksikköä ei voida hälyttää lähellä sijaitsevaan korkeariskisempään tehtävään.

Edelleen pelastustoiminnan turvaamiseksi luonnoksessa olisi hyvä huomioida Lain sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 250d § mukainen kansallinen verkkovierailu viranomaisviestintää varten. Kansallinen verkkovierailu on ehdottoman tarpeellinen pelastustoiminnan toteuttamisen ja erityisesti pelastushenkilöstön työturvallisuuden kannalta. Luonnoksessa tulee erikseen huomioida, että verkkovierailulla ei voida korvata esityksen mukaisia toimenpiteitä viranomaisliittymän käytettävyyden varmistamiseksi.

Pelastustoiminnan, ensihoidon ja useiden muiden hälytysluontoisten tehtävien välittymisen näkökulmasta on ensisijaista, että avuntarvitsija saa yhteyden hätäkeskukseen omalla puhelimellaan. Pelastuslaitos katsoo, että nykyaikainen matalaenergiaa suosiva rakentamistapa on heikentämässä viestinnän edellytyksiä uudiskohteissa. Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksessä (Matkaviestinverkon kuuluvuusongelmat matalaenergiarakennuksissa – työryhmän raportti 26/2013) esitetään toimenpiteiksi muun muassa varautuminen matkaviestinkäyttöön sopivan talokohtaisen sisäverkon kaapelointia sekä kotitukiasemaratkaisujen kehittämistä. Traficom on laatinut oppaan matkapuhelinverkkojen sisätilakuuluvuudesta (Traficom julkaisu 7/2019). Oppaassa on tuotu esille, että energiatehokas rakentaminen voi aiheuttaa pahoja sisätilakuuluvuusongelmia, ja asiaan on siten syytä kiinnittää huomiota jo rakentamista tai korjaushanketta suunniteltaessa. On selvää, että jälkikäteen mahdollisten ongelmien korjaaminen on huomattavasti vaikeampaa ja lopputulos ei välttämättä ole halutun kaltainen. Näiden julkaisujen huomiot koskevat myös

viranomaisviestintäverkkojen kuuluvuuden parantamista rakennuksen tai rakennelman sisätiloissa.

Pirkanmaan pelastuslaitos katsoo, että rakennushankkeeseen ryhtyvän, rakennuksen omistajan tai haltijan tulee, varmistaessaan matkapuhelinverkon kuuluvuutta teknisin järjestelyin, toteuttaa samalla viranomaisverkon ja viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun käyttöön tarvittavat tekniset ratkaisut. Tämän sisältöinen säädös tulisi sisältyä uudis- ja peruskorjaushankkeiden osalta rakentamismääräyksiin tai siitä tulisi muutoin säätää.

Pirkanmaan pelastuslaitos muistuttaa lisäksi, että väestönsuojissa tulee olla matkaviestimen käytön mahdollistava tekninen järjestelmä tai puhelinpiste (Sisäasiainministeriön asetus väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta 506/2011).

Lopuksi todetaan vielä viranomaisverkon, riippumatta sen toteutustavasta, toimintavarmuuteen yleisesti. Viranomaistoimia tarvitaan yhteiskunnassa paitsi tavanomaisten päivittäisten onnettomuuksien, sairaustapausten ja järjestyshäiriöiden hoitoon, mutta myös poikkeuksellisissa tapahtumissa, laajoissa häiriötilanteissa ja suuronnettomuuksissa. Viranomaisten viestintäpalvelun toteutustavan muutokset eivät saa missään tapauksessa johtaa siihen, että verkon riittävää toimintavarmuutta yleisissä taikka operaattorikohtaisissa häiriö-, ruuhka tai muissa poikkeuksellisissa tilanteissa ei voida taata.

Olli-Pekka Ojanen
Pelastusjohtaja

Teemu-Taavetti Toivonen
Pelastuspäällikkö